

Gezien en gelezen

■ Jan Jacobs

Ir. J.W.J. Jacobs is adviseur onderwijs en examinering binnen Yuverta en redactielid van EXAMENS.

E-mail: j.jacobs@yuverta.nl

Maar dat begrijp jij toch niet

Over het onderschatte belang van het mbo.

Door Karim Amghar.

Deze keer in Gezien en gelezen het boekje van Karim Amghar met de titel 'Maar dat begrijp jij toch niet.' Het boekje (ISBN 9789493254640) is klein van formaat (17.5 cm hoog en 10.5 cm breed met 140 pagina's), klein van prijs (15,00 euro) en toch groots in zijn inhoud en uitleg van wat Amghar aan oorzaken en oplossingen ziet voor de actuele problemen in het mbo. Amghar schetst in het boek zijn eigen opleidingsroute. Vanuit een (te) laag advies op de

basisschool (de ouders van Amghar waren al die tijd niet op de ouderavonden aanwezig) naar het vmbo, naar het mbo om via het hbo op de universiteit terecht te komen. De ervaringen van Amghar komen sterk overeen met de ervaringen van Özcan Akyol die hij als keynote spreker op het NVE-congres van 11 maart 2025 in Druten deelde. Amghar kwam met zijn Marokkaanse achtergrond net als Özcan vanuit een Turks-Koerdische achtergrond uit een andere achtergrond dan veel van zijn klasgenoten. De cultuur-bril van zijn leraren en docenten bleek Nederlands van aard.

Amghar schetst helder de verschillen tussen de belevingswerelden in Nederland van de praktisch opgeleiden en de theoretisch opgeleiden. 'Mbo-opgeleiden en hbo- en wo-opgeleiden komen elkaar nog zelden tegen. Ze wonen in verschillende wijken, doen aan verschillende sporten, er is een groot verschil in inkomen en zelfs in levensverwachting.' 'In Nederland, zou je kunnen zeggen, is opleidingsniveau de nieuwe verzuiling. Waar de samenleving vroeger werd verdeeld langs de lijnen van politieke en religieuze overtuigingen, gebeurt dit nu veel meer op basis van opleidingsniveau.' 'De kloof zien we ook terug in de politiek.'

Amghar staft zijn constatering als volgt: '37 procent van de Nederlandse beroepsbevolking heeft een middelbare opleiding afgerond: mbo

niveau 2, 3 of 4, havo of vwo. Daarnaast heeft 26 procent van de beroepsbevolking mbo niveau 1, vmbo of alleen basisonderwijs als hoogst behaalde onderwijsniveau. Daarentegen heeft slechts 5 procent van de Tweede Kamerleden een praktische opleiding gevolgd.' 'De kloof tussen mbo- en hbo- en wo-opgeleiden ontstaat al op de basisschool. Uit onderzoek blijkt dat de scores van kinderen op de eindtoets in het basisonderwijs sterk correleren met het gemiddelde inkomen van hun ouders.' 'Bij een inkomen van minder dan 20.000 euro is het gemiddelde advies een kaderberoepsgerichte leerweg. Bij een inkomen van 40.000 euro en hoger is het gemiddelde advies havo. Hoe meer geld er thuis is, hoe hoger het niveau van het kind.' 'Onderzoek toont aan dat financiële stress in het gezin een negatieve impact heeft op de fysieke, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van jonge kinderen.'

Amghar beschrijft verderop in zijn boek het verloop onder mbo-docenten, 42 procent van de mbo-docenten verlaat het onderwijs vanwege de werkdruk. Dit is duidelijk meer dan in het voortgezet of hoger onderwijs en vindt zijn oorzaak in het gebrek aan personeelsbegeleiding en ondersteuning. In het boek is een van de adviezen het inzetten van hybride docenten, deels werkzaam in het onderwijs en deels werkzaam in de praktijk. Dat combineren van twee werelden vraagt om meer dan alleen vakken, het vraagt ook om stevige pedagogische vaardigheden. 'Naast kennis uit de praktijk brengen deze docenten een dynamiek naar de klas die de afstand tussen de schoolbanken en de buitenwereld verkleint. In een tijd waarin het onderwijs meer dan ooit verbinding met de arbeidsmarkt nodig heeft, zijn hybride docenten dus van cruciaal belang.' 'De hybride docent is een goede reactie op het acute tekort aan gekwalificeerde docenten. De installatiesector, maar ook de zorg, de kinderopvang, de bouw en andere tekortsectoren hebben ze hard nodig: mensen die de vakmensen van morgen inspireren en opleiden. Het zou goed zijn als iedere professional betrokken raakt bij het onderwijs in de vorm van een maatschappelijke

diensttijd, de een voor de klas en de ander op de afdeling hr.' 'Vakmanschap gaat ook om persoonlijke groei, verantwoordelijkheid en zelfvertrouwen.'

Amghar wijst op de complexiteit van de dagelijkse werkelijkheid in het mbo. Hij noemt de grote diversiteit aan leerlingen, de praktische didactiek, de aanwezige straat- en jongerencultuur, de onderwaardering van het mbo en het omgaan met studenten die minder gemotiveerd zijn.

Hij vraagt om een betere representatie van het mbo. Dat kan door een quorum voor mbo'ers in de politiek, bestuurs- en leiderschapsprogramma's voor mbo-talent, door mbo-vertegenwoordiging in vakbonden en brancheorganisaties en door aanpassing van artikel 1 van de Grondwet. Want: 'Artikel 1 van de Grondwet is duidelijk: iedereen in Nederland moet in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie op basis van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of wat voor grond dan ook mag niet. Maar wat ontbreekt hier? Het verschil in opleidingsrichting.'

Zowel Karim Amghar als Özcan Akyol brengen volgens mij in duidelijke taal over voor welke opgave het Nederlandse onderwijs staat in het waarderen van het talent in en voor de klas, ongeacht de herkomst of achtergrond. Die waardering van het talent in het aanbieden van het onderwijs en ook in het waarderen van de prestaties bij toetsing en examinering. In voorgaande versies van Gezien en gelezen is meerdere keren melding gemaakt van de subtiele maar overheersende westerse blik bij de constructie van toetsen en examens. Amghar heeft met dit boekje, uitgebracht door uitgeverij De Correspondent, helder gepresenteerd waar de Nederlandse witte cultuur in het onderwijs nog ruimte heeft voor kennismaking en benutting van potentieel van alle leerlingen en studenten. Hij laat hierin volgens mijn volstrekt subjectieve mening terecht zien dat het mbo 'juist het Meest Belangrijke Onderwijs van Nederland' is. ■